

Το Αθέατο Μουσείο

The Unseen Museum

Μία μαρμάρινη κεφαλή παιδιού
από τις στάχτες της Σμύρνης
A marble head of a child
retrieved from the ashes of Smyrna

Η νεανική κεφαλή, με τα ανασηκωμένα κυματιστά μαλλιά που στεφανώνουν το μέτωπό της, αποτελεί αντίγραφο ενός ελληνιστικού προτύπου. Οι έντονες φθορές στην επιφάνειά της οφείλονται σε θραύσεις και στην έκθεση σε υψηλή θερμοκρασία, η οποία αλλοίωσε την επιδερμίδα του μαρμάρου, που ήταν άλλοτε στιλπνή.

Οι συνθήκες της πρόκλησης των εκτεταμένων φθορών περιγράφονται σε δύο έγγραφα από το Διοικητικό Αρχείο του Μουσείου που φέρουν ημερομηνία 28.8.1926. Το πρώτο είναι η αναφορά του τότε Διευθυντή, Παναγιώτη Καστριώτη στον Υπουργό ότι ο στρατιωτικός ακόλουθος στην Αγγλική πρεσβεία της Αθήνας, L. Bower, δώρισε στο Μουσείο μία κεφαλή, πιθανώς Μούσας από το Μουσείο της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης «φέρουσα ζωηρά τα ίχνη πυρός εκ της εν έτει 1922 εκ πυρκαϊάς καταστροφής της πόλεως». Το δεύτερο έγγραφο είναι η ευχαριστήρια επιστολή του Καστριώτη στον δωρητή, γραμμένη στα γαλλικά.

Η Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης ήταν ένα από τα σημαντικότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα που λειτουργούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Είχε ποικίλα παραρτήματα, μεταξύ των οποίων πλούσια βιβλιοθήκη με 35000 τίτλους και αρχαιολογικό Μουσείο, που συγκροτήθηκε στις αρχές του 19^{ου} αι. μέσω αγορών, παραδόσεων και δωρεών από συλλέκτες και αρχαιοφίλους. Το Μουσείο περιλάμβανε νομίσματα, επιγραφές, γλυπτά, πήλινα και γυάλινα έργα. Η λειτουργία του δεν ήταν συνεχής. Το 1873 επανιδρύθηκε και συνενώθηκε με τη Βιβλιοθήκη. Κατά την περίοδο της Ύπατης Αρμοστείας (1919-1922) και χάρη στη σύσταση του Τμήματος Αρχαιοτήτων Σμύρνης, οι συλλογές του εμπλουτίστηκαν με τη μεταφορά αρχαιοτήτων από το εσωτερικό της Μικράς Ασίας. Το Μουσείο καταστράφηκε ολοσχερώς τον Σεπτέμβριο του 1922 από τη φωτιά της Σμύρνης και η τύχη πολλών από τις αρχαιότητες που στέγαζε αγνοείται. Η συγκεκριμένη κεφαλή διασώθηκε χάρη στη φροντίδα ενός Άγγλου διπλωμάτη, που τη διέκρινε και την ανέσυρε από τις στάχτες της Καταστροφής.

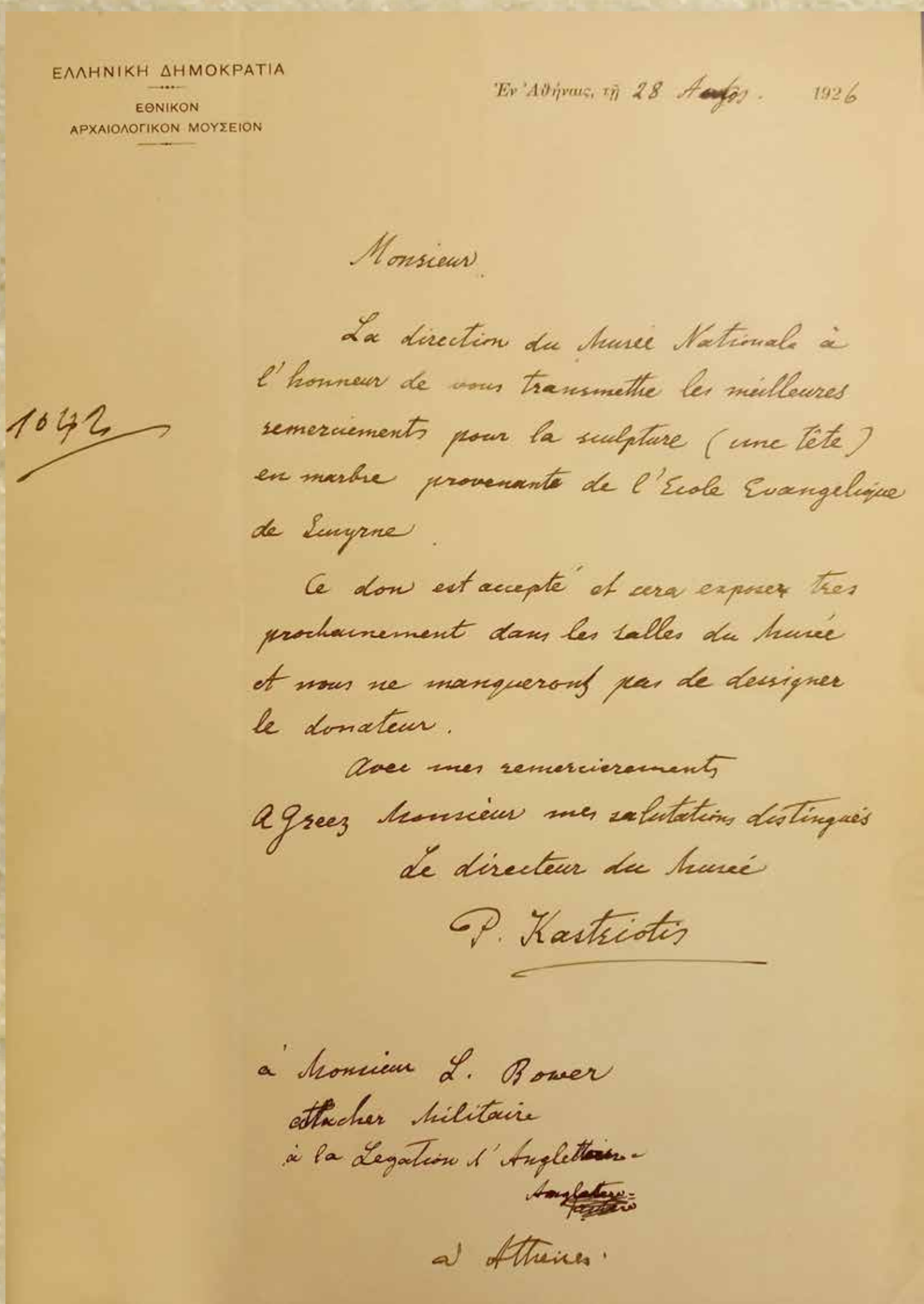

Μαρμάρινη κεφαλή αρ. κατ. ΕΑΜ Γ 3616. Έργο πιθανόν ρωμαϊκών χρόνων, εμπνευσμένο από ελληνιστικό πρότυπο
Marble head inv. n^o NAM Γ 3616. Possibly a Roman work after a Hellenistic prototype

This youthful head, with curly upswept hair crowning the forehead, is a copy of a Hellenistic prototype. The intense damage discerned on its surface is due to breakages and exposure to high temperature, which altered the once glossy skin of the marble.

The circumstances of the extensive damage caused are described in two documents kept in the Museum's Administrative Archive dated 28.8.1926. The first one is the report of the then Director, Panagiotis Kastriotis, to the Minister mentioning that the military attaché at the British Embassy in Athens, L. Bower, donated to the Museum a head, probably of a Muse once housed in the Museum of the Evangelical School of Smyrna, "bearing vivid traces of fire from the destruction of the city in 1922". The second document is Kastriotis' letter of thanks to the donor, written in French.

The Evangelical School of Smyrna was one of the most important educational institutes operating in the Ottoman Empire. It held a variety of annexes, including among others a rich library comprising 35,000 titles, and an archaeological museum, established in the early 19th century through purchases and donations from collectors and antiquarians. The Museum collections included coins, inscriptions, sculptures and artefacts from terracotta and glass. Its operation was not continuous; in 1873 it was re-established and merged with the Library. During the period of the Greek Administration of Smyrna (1919-1922) and thanks to the establishment of the local Department of Antiquities, its collections were enriched with the transfer of antiquities from inland Asia Minor. The Museum was completely destroyed on September 1922 by the Great Fire of Smyrna and the fate of many of its antiquities is unknown. This particular head was rescued thanks to the care of a British diplomat, who found it and retrieved it from the ashes of the Catastrophe.

Ἡ αὐτὴ νεανικὴ κεφαλή ἐκ τῆς ὁμοειδούς ἐκ τῆς Σμύρνης
δοσυχῆς εἶναι, ἀλλ' ὡς πάλιν καὶ λέγεται ἐν τῇ ἐκείνῃ τῇ

